

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 309/2011-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 20. októbra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti O. G., R., zastúpenej advokátom Mgr. F. P., B., vo veci namietaného porušenia práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 79/1995 takto

r o z h o d o l :

1. Právo O. G. na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 79/1995 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava V **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 79/1995 konal bez zbytočných prietáhov.

3. O. G. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 6 000 € (slovom šesťtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Bratislava V p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava V je p o v i n n ý uhradiť O. G. trovy konania v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. F. P., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. mája 2011 doručená sťažnosť O. G., R. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. F. P., B., vo veci namietaného porušenia práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 47 ods. 2 Európskej charty základných práv postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 79/1995 o náhradu nemajetkovej ujmy.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla, že žalobou podanou Obvodnému súdu Bratislava V (ďalej len „obvodný súd“) 29. decembra 1993 sa domáhala náhrady škody v súvislosti s „*neoprávneným zasahovaním do jej osobných práv a určenia úhrady nedoplatku na nájomnom v čase obývania bytu (ktorého výlučnou užívateľkou podľa právoplatného rozhodnutia Obvodného súdu Bratislava V vo veci sp. zn. 12 C 3/91 zo 16. mája 1991 je sťažovateľka) za rok 1992*“.

Pôvodná žaloba bola na uvedenom súde zaregistrovaná pod sp. zn. 6 C 216/93. Po jej doplnení sťažovateľkou 4. februára 1994 a po uskutočnení pojednávania vo veci 26. novembra 1994 a ďalšom doplnení žaloby zo strany sťažovateľky bol uznesením č. k. 6 C 216/93-19 z 9. februára 1995 návrh sťažovateľky na „*náhradu nemajetkovej ujmy*“ vylúčený na samostatné konanie s pridelenou sp. zn. 11 C 79/1995.

Uznesením obvodného súdu č. k. 11 C 79/95-13 zo 16. októbra 1995 (ktoré nadobudlo právoplatnosť 7. novembra 1995) došlo k prerušeniu sťažnosťou napadnutého konania o ochranu osobnosti spojeného s náhradou nemajetkovej ujmy z dôvodu prebiehajúceho konania o náhradu škody vedeného pod sp. zn. 6 C 216/93; prerušené bolo až do 9. mája 2006.

Keďže okresný súd po odpadnutí dôvodu na prerušenie napadnutého konania vo veci nekonal, sťažovateľka podala 25. februára 2011 sťažnosť predsedovi okresného súdu na priet'ahy v konaní, resp. na nečinnosť okresného súdu. Predseda okresného súdu v odpovedi sťažovateľke z 10. marca 2011 konštatoval, „že konanie trvá dlhodobo, čo nie je správne“.

Sťažovateľka na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd po prerokovaní veci a po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„... 2) *Právo na spravodlivé súdne konanie a rozhodnutie veci v primeranom čase podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, článku 47, odseku 2 Európskej charty základných práv, konaním Okresného súdu Bratislava V vo veci vedenej pod číslom 22 C 25/06... porušené bolo.*

3) *Okresný súd Bratislava V je vo veci vedenej pod číslom spisu 11 C 79/95 povinný konať a rozhodnúť bez zbytočných priet'ahov.*

4) *Okresný súd Bratislava V je povinný uhradiť sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia na účet advokáta Mgr. F. P. na účet v m. číslo účtu:... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.*

5) *Ústavný súd sťažovateľke priznáva finančné zadost'učinenie vo výške 36 000,- Euro.“*

Ústavný súd na predbežnom prerokovaní zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie, a preto sťažnosť uznesením č. k. IV. ÚS 309/2011-12 z 27. júla 2011 prijal na ďalšie konanie v časti namietajúcej porušenie práva sťažovateľky na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 79/1995, pričom vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 8. augusta 2011 predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 15. augusta 2011 sp. zn. Spr. 2060/11 doručenom ústavnému súdu 19. augusta 2011 uviedol, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci sťažovateľky. K spisu pripojil odpoveď na sťažnosť sťažovateľky na prietahy v konaní z 10. marca 2011, v ktorej uviedol:

„... Vo všeobecnosti je nutné konštatovať, že konanie trvá dlhodobo, čo nie je správne. Z tejto dĺžky konania treba ale uznať, že konanie bolo prerušené od 13. 11. 1995 do 9. 5. 2006 (dôvod rozhodovania vo veci č. k. 6 C 216/93). Ďalej treba konštatovať, že na strane navrhovateľky boli trikrát menení právni zástupcovia, čo je právo navrhovateľky, čo ale má dopad na ďalšie konanie, že dochádza k odročeniu pojednávania pre neprítomnosť právneho zástupcu navrhovateľky (26. 4. 2010, 23. 6. 2010, 24. 1. 2011).

Z hľadiska straty listinných dôkazov, na ktoré v sťažnosti poukazujete, chcem uviesť nasledovné:

K žiadnej strate dôkazov nedošlo, keď listinné dôkazy predložené navrhovateľkou sú uložené v spise č. l. 34., tieto boli hodnotené v rozsudku zo dňa 9. 4. 2008 (strana 3, 4 rozsudku č. l. 127, 128). Ostatné listinné dôkazy predložené navrhovateľkou sú zažurnalizované v spise č. l. 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 56, 57, 64, 66, 157, 182, 183, 184, 194.“

Sťažovateľka 2. septembra 2011 v odpovedi na výzvu ústavného súdu z 23. augusta 2011 oznámila ústavnému súdu, že nesúhlasí s upustením od ústneho pojednávania, keďže od jej účasti na verejnom pojednávaní možno očakávať ďalšie objasnenie veci. Ústavný súd vzhľadom na uvedené nariadil v súlade s § 30 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na 20. október 2011 ústne pojednávanie.

Na ústnom pojednávaní sa zúčastnila sťažovateľka a jej právny zástupca, okresný súd svoju neúčasť ospravedlnil. Ústavný súd na ústnom pojednávaní nezistil žiadne nové skutočnosti, ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci.

II.

Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu zistil tieto skutočnosti:

Okresnému súdu (pôvodne obvodnému súdu) bol 29. decembra 1993 doručený návrh sťažovateľky proti odporcom v 1. a 2. rade.

Po výzve obvodného súdu sťažovateľka doručila 4. februára 1994 doplnenie žaloby k sp. zn. 6 C 216/1993.

Na prvom pojednávaní nariadenom na 26. november 1994 sťažovateľka opätovne doplnila žalobu a následne obvodný súd uznesením č. k. 6 C 216/1993-19 z 9. februára 1995 vylúčil návrh sťažovateľky na samostatné konanie, pričom mu bola pridelená sp. zn. 11 C 79/1995.

Sťažovateľka podaním zo 16. septembra 1995 (doručeným obvodnému súdu 22. septembra 1995) upozornila konajúci súd, že spolu s doplnením žalobného návrhu zo 4. februára 1994 mu doručila aj dôkazné materiály s návrhom na vypočutie označeného svedka P. B.

V ďalšom priebehu konania obvodný súd uznesením č. k. 11 C 79/1995-13 zo 16. októbra 1995, ktoré nadobudlo právoplatnosť 7. novembra 1995, prerušil označené konanie z dôvodu prebiehajúceho konania o náhradu škody vedeného pod sp. zn. 6 C 216/1993. V tomto konaní okresný súd rozhodol 24. júna 1998 (ústavný súd zistil, že toto konanie bolo právoplatne skončené 9. mája 2006, pozn.).

Okresný súd 14. septembra 1999 poučil sťažovateľku, že jej podanie nemá náležitosti návrhu na začatie konania, a vyzval ju na odstránenie nedostatkov návrhu. Sťažovateľka okresnému súdu na základe tejto výzvy doručila návrh z 22. septembra 1999 na začatie konania o náhradu nemajetkovej ujmy. Na ďalšiu výzvu okresného súdu z 23. septembra 2002 sťažovateľka doložila do spisu 25. októbra 2002 zväzok listín.

Okresný súd listom z 21. februára 2006 sťažovateľke oznámil, že po úmrtí zákonnej sudkyne bude vo veci v súlade s rozvrhom práce konať a rozhodovať nová zákonná sudkyňa.

Dňa 24. apríla 2006 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku.

Sťažovateľka požiadala žiadosťou doručenou okresnému súdu 25. mája 2006 o oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu svojej nepriaznivej finančnej situácie, pričom 12. júla 2006 predložila okresnému súdu potvrdenie o svojich majetkových pomeroch. Okresný súd uznesením č. k. 11 C 79/1995-59 zo 17. novembra 2006 sťažovateľke nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti označenému uzneseniu sťažovateľka podala odvolanie doručené okresnému súdu 27. decembra 2006, o ktorom Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol uznesením sp. zn. 9 Co 6/07 z 29. júna 2007 tak, že zmenil uznesenie prvostupňového súdu a sťažovateľke priznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd nariadil ďalšie pojednávanie na 14. november 2007, na ktorom sťažovateľka uviedla, že zotrváva na návrhu v rozsahu, v akom bol uvedený v jej podaní z 22. septembra 1999; pojednávanie bolo odročené na 14. január 2008.

Na pojednávaní uskutočnenom 14. januára 2008 sťažovateľka predložila dodatok k návrhu a jej právny zástupca bol vyzvaný, aby do 20. februára 2008 predložil upresnené „vyjadrenie navrhovateľky“ s prihliadnutím na jej podania vo veci od 30. decembra 1993 do 14. januára 2008. Pojednávanie bolo odročené na 3. marec 2008, pričom okresný súd upovedomil účastníkov konania 20. februára 2008, že pojednávanie sa odročuje na 17. marec 2008.

Okresný súd na pojednávaní 9. apríla 2008 rozhodol rozsudkom vo veci samej č. k. 11 C 79/1995-125. Proti tomuto rozsudku sťažovateľka podala odvolanie, o ktorom krajský súd ako súd odvolací rozhodol uznesením č. k. 14 Co/346/2008-158 z 2. decembra 2008 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľka na základe výzvy okresného súdu doplnila svoj návrh 30. septembra 2009.

Okresný súd po odročení pojednávania nariadeného na 26. apríl 2010 nariadil pojednávanie na 23. jún 2010, ktoré sa uskutočnilo, aj keď sťažovateľka žiadala o jeho

odročenie pre neúčast' jej právneho zástupcu; na pojednávaní sa nezúčastnil ani právny zástupca odporcu. Okresný súd na uvedenom pojednávaní oboznámil skutočnosti, ktoré sa aj po dosiaľ vykonanom dokazovaní zdajú byť sporné, a uviedol aj tie, ktoré sporné nie sú; poukázal na stav veci po zrušení rozhodnutia okresného súdu odvolacím súdom. Sťažovateľka na tomto pojednávaní vzniesla námietku zaujatosti proti konajúcej sudkyňi.

Krajský súd vrátil 9. augusta 2010 spis predložený okresným súdom na rozhodnutie o námietke zaujatosti sudkyne tomuto súdu, pretože „*vyjadrenia navrhovateľky na pojednávaní dňa 23. 6. 2010 (čl. 203) nespĺňajú náležitosti námietky zaujatosti*“.

Okresný súd ďalej nariadil pojednávanie na 24. január 2011; svoju účasť na tomto pojednávaní ospravedlnil novoustanovený právny zástupca sťažovateľky. Okresný súd odročil pojednávanie na 2. marec 2011. Okresný súd tento termín pojednávania zrušil a určil nový termín pojednávania na 21. marec 2011.

Sťažovateľka podaním z 25. februára 2011 adresovaným predsedovi okresného súdu namietala priet'ahy v konaní.

Okresnému súdu sťažovateľka predložila 17. marca 2011 listinné dôkazy, navrhla doplniť dokazovanie a rozšírila svoj „návrh“. Odporca v 1. rade (M. F.), bývalý manžel sťažovateľky, 18. marca 2011 predložil okresnému súdu vyjadrenie, že v danom konaní nemá pasívnu legitimáciu. Pojednávanie nariadené na 21. marec 2011 sa uskutočnilo.

Na návrh sťažovateľky reagoval odporca v 2. rade (Stavebné bytové družstvo B.) podaním doručeným okresnému súdu 19. mája 2011.

Okresný súd ďalej uskutočnil pojednávanie nariadené na 1. jún 2011, na ktorom sa vykonalo dokazovanie, a nariadil termín pojednávania na 21. september 2011, na ktorom predpokladal záverečné návrhy, vyjadrenia ku skutkovým okolnostiam, k vykonaným dôkazom a k právnej stránke veci. Ústavný súd zistil, že toto pojednávanie bolo odročené na 12. december 2011 s tým, že právny zástupca sťažovateľky bol vyzvaný, aby sa v lehote 30 dní vyjadril k dosiaľ predloženým listinným dôkazom.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie

svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka svojou sťažnosťou namieta porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04). Základnou povinnosťou súdu i sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva s'ťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj s'ťažnosť s'ťažovateľky.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe s'ťažovateľky o ochranu osobnosti spojenej s náhradou nemajetkovej ujmy v súvislosti s neoprávneným zasahovaním do jej osobných práv, ktoré (konanie) začalo 29. decembra 1993 a bolo vylúčené na samostatné konanie (z konania vedeného pod sp. zn. 6 C 216/93). Zo skutočností uvedených s'ťažovateľkou a okresným súdom ani z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci. Ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Pokiaľ ide o faktickú zložitosť veci, možno pripustiť určitý stupeň jej zložitosti vzhľadom na jej súvislosť s konaním vedeným pod sp. zn. 6 C 216/93, z ktorého bol návrh s'ťažovateľky na náhradu nemajetkovej ujmy vylúčený na samostatné konanie a následne bolo namietané konanie prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 6 C 216/93. Ústavný súd zohľadnil aj povahu veci odôvodnenú predmetom konania.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by mali byť pripísané na ťarchu s'ťažovateľky, ktorá je v tomto spore navrhovateľkou, v súvislosti s priet'ahmi v konaní. Neúčast' s'ťažovateľky a jej právneho zástupcu na pojednávaní 26. apríla 2010 (ospravedlnenie oboch z 23. apríla 2010 so žiadosťou o odročenie pojednávania a určenie nového termínu), neúčast' právneho zástupcu s'ťažovateľky na pojednávaní nariadenom, resp. odročenom na 23. jún 2010 (ospravedlnenie okresnému súdu z 22. júna 2010, doručené okresnému súdu 24. júna 2010;

pojednávane sa uskutočnilo) a neúčast' sťažovateľky a jej novozvoleného právneho zástupcu 24. januára 2011, ktorý požiadal 19. januára 2011 o odročenie pojednávania, zásadnejším spôsobom neovplyvnili doterajšiu dĺžku konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní.

Od začiatku konania na základe návrhu sťažovateľky doručeného okresnému súdu 29. decembra 1993 až do jeho prerušenia s právoplatnosťou 9. mája 2006 okresný súd vykonával štandardné procesné úkony. Obvodný súd uznesením č. k. 6 C 216/93-19 z 9. februára 1995 vylúčil návrh sťažovateľky na samostatné konanie a bola mu pridelená sp. zn. 11 C 79/1995. V nadväznosti na to obvodný súd uznesením č. k. 11 C 79/1995-13 zo 16. októbra 1995 prerušil konanie z dôvodu konania o náhradu škody vedeného pod sp. zn. 6 C 216/1993 (podľa zistenia ústavného súdu na okresnom súde až do 9. mája 2006, t. j. na takmer 11 rokov) do právoplatného skončenia tohto konania. Sťažovateľka rozhodnutie o prerušení konania ani nespochybňuje, ani nenamieta.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej prerušenie konania, ku ktorému došlo v súlade so zákonom, predstavuje zákonnú prekážku v konaní, a preto nečinnosť všeobecného súdu z dôvodu existencie zákonnej prekážky v konaní neposudzuje ako zbytočné priet'ahy v konaní (m. m. II. ÚS 3/03, I. ÚS 65/03, I. ÚS 214/06, IV. ÚS 328/09).

Od 9. mája 2006 až do septembra 2011, t. j. v období viac ako 5 rokov, konal okresný súd v zásade plynulo, ale podľa názoru ústavného súdu neefektívne. Vo veci samej okresný súd meritórne rozhodol 9. apríla 2008, krajský súd jeho rozsudok uznesením č. k. 14 Co/346/2008-158 z 2. decembra 2008 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Odvolací súd postup prvostupňového súdu posúdil ako postup, ktorým bola sťažovateľke odňatá možnosť konať pred súdom.

Dôvodom na zrušenie prvostupňového rozsudku boli nedostatky v konaní zistené krajským súdom, a to najmä:

„Z predloženého spisu odvolaciemu súdu jednoznačne vyplynulo, že navrhovateľka sa podaním doručeným súdu dňa 30. 12. 1993, doplneným dňa 4. 2. 1994 a 18. 11. 1994 domáhala voči odporcom náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 252.000,- Sk a voči odporcovi v 1. rade aj zaplataenia nedoplatku na nájomnom za rok 1992 vo výške 2.186,- Sk, ako aj náhrady škody vo výške 143.438,- Sk v súvislosti s neoprávneným zasahovaním do jej osobnostných práv. Vec bola vedená pod sp. zn. 6C 216/1993. Z podania navrhovateľky zo 4. 2. 1994 vyplýva, že na preukázanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy doložila do spisu 18 listinných dôkazov. Ako však zistil odvolací súd, keď došlo uznesením súdu z 9. 2. 1995 k vylúčeniu návrhu navrhovateľky o náhradu nemajetkovej ujmy na samostatné konanie a táto vec bola ďalej vedená pod sp. zn. 11C/79/1995, listinné dôkazy predložené navrhovateľkou dňa 4. 2. 1994 ostali založené v spise sp. zn. 6C 216/1993 a neboli pripojené aj do spisu sp. zn. 11 C/79/1995.“;

- *konštatovanie prvostupňového súdu o neunesení dôkazného bremena sťažovateľkou, hoci listinné dôkazy na preukázanie svojho návrhu na náhradu nemajetkovej ujmy sťažovateľka predložila 4. februára 1994, avšak zostali založené v spise sp. zn. 6 C 216/1993 a neboli pripojené do spisu sp. zn. 11 C 79/1995;*

- *prvostupňový súd sa vôbec nevysporiadal s tvrdeniami sťažovateľky uvedenými v jej písomných podaniach a prednesenými na pojednávaniach a vôbec nevykonal a nevyhodnotil všetky listinné dôkazy predložené sťažovateľkou, ktoré by mali byť založené v tomto súdnom spise, avšak nie sú (nie však vinou sťažovateľkou);*

- *ani zo zápisníc z pojednávaní, ani zo samotného rozsudku nevyplýva, ktoré listinné dôkazy prvostupňový súd vykonal;*

- *absentujú skutkové zistenia okresného súdu týkajúce sa okolností zrušenia členstva sťažovateľky v bytovom družstve a pridelenia bytu odporcovi v 1. rade, ako aj týkajúce sa existencie, resp. neexistencie takej ujmy sťažovateľky, ktorá by odôvodňovala jej nárok na finančnú satisfakciu;*

- *v rozhodnutí nie je dostatočne odôvodnené konštatovanie okresného súdu týkajúce sa dostatočnej reparácie zásahu odporcov do osobnostného práva sťažovateľky obnovením pôvodného stavu.*

Krajský súd v „zrušovacom“ uznesení rozhodol, že

- *povinnosťou súdu prvého stupňa bude predovšetkým doplniť dokazovanie,*
- *vysporiadať sa s otázkou, či je nárok sťažovateľky opodstatnený vo vzťahu k obom odporcom (poukázal na to, že zo spisu je zrejmé, že sťažovateľka sa nedomáhala nemajetkovej ujmy voči odporcom v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne, ako sa mylne domnieva prvostupňový súd, ale z jej podaní a najmä z jasného vyjadrenia vôle na pojednávaní konanom 9. apríla 2008 jasne vyplýva, že sťažovateľka ponechávala na úvahe súdu, aby posúdil, ktorý z odporcov a v akej miere zodpovedá za porušenie jej práva na bývanie, a podľa toho ich aj zaviazal na finančnú náhradu).*

Ústavný súd vychádzajúc z uvedených skutočností dospel k záveru, že okresný súd konal vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 79/1995 neefektívne. Prihliadal na to, že vo veci sa koná od roku 1993, keď bola vec súčasťou veci vedenej pod sp. zn. 6 C 216/93. Znamená to, že konanie vo veci trvá takmer 18 rokov. Aj s prihliadnutím na skutočnosť, že konanie bolo 11 rokov prerušené, ústavný súd nemôže akceptovať, že vec nie je dosiaľ právoplatne skončená. Ústavný súd konštatuje, že administratívno-technické chyby uvedené okresným súdom pri vyčlenení veci – návrhu sťažovateľky na náhradu nemajetkovej ujmy, nemôžu ísť na jej ťarchu a nemôže byť dôvodom na konštatovanie okresného súdu uvedeného v rozsudku č. k. 11 C 79/95-125 z 9. apríla 2008, „*že priznanie nemajetkovej ujmy ako prostriedok ochrany osobnostných práv navrhovateľka nepreukázala splnením zákonom vyžadovaných podmienok*“.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. I. ÚS 31/98, II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Nedostatky v postupe okresného súdu sú podľa názoru ústavného súdu takej intenzity a vykazujú takú neefektívnosť, na základe ktorých ústavný súd aj s prihliadnutím

na doterajšiu dĺžku konania rozhodol, že právo sťažovateľky na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo porušené.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 79/1995 konal bez zbytočných prieťahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 36 000 €, ktoré považuje vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania a psychickú traumu, ktorú utrpela, za primeranú.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 11 C 79/1995 (aj pri zohľadnení obdobia prerušenia konania asi na takmer 11 rokov) a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu (správanie sa sťažovateľky, povahu veci) a to, že konanie vo veci sťažovateľky nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne

skončené, ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sťažovateľke sumu 6 000 € ako primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom Mgr. F. P. Pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2010, ktorá bola 741 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2011. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a to v sume 247 € (za dva úkony právnej služby po 123,50 €), čo spolu s režijným paušálom (2 x 7,41 €) predstavuje celkovú sumu 261,82 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Ústavný súd nepriznal úhradu trov konania za úkon právnej služby uplatnený právnym zástupcom sťažovateľky z dôvodu jeho účasti na ústnom pojednávaní. Na ústnom pojednávaní, na ktorom trvala sťažovateľka, pretože tvrdila, že jej výpoveďou možno očakávať ďalšie objasnenie veci, neodzneli zo strany sťažovateľky ani jej právneho zástupcu žiadne právne relevantné skutočnosti, ktoré by mohli prispieť k objasneniu veci, a preto ústavný súd úhradu trov konania uplatnenú právnym zástupcom sťažovateľky za jeho účasť na ústnom pojednávaní nepriznal.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2011